

Welfare state
Sociální zabezpečení
Zabezpečení rodin s dětmi

Pojem „welfare state“

- **Wohlfahrstaat**
- **William Temple**

Překlad do češtiny:

- 1, stát (všeobecného) blahobytu**
- 2, asistenční stát**
- 3, sociální stát**
- 4, stát veřejných sociálních služeb**

Co je welfare state?

- **STÁT, V NĚMŽ SE V ZÁKONECH, VE VĚDOMÍ A POSTOJÍCH LIDÍ PROSAZUJE MYŠLENKA, ŽE SOCIÁLNÍ PODMÍNKY, V NICHŽ LIDÉ ŽIJÍ, NEJSOU JEN VĚCÍ JEDINCŮ ČI RODIN, ALE I VĚCÍ VEŘEJNOU**
1. **garance minimálního příjmu**
  2. **zmírňování nejistoty v sociálních situacích**
  3. **zajišťování určitého standardu pro všechny občany**

Vývojové etapy WS

- Období experimentálních počátků (80. léta 19. stol. – 1930)
- Období konsolidace (1930 – 2. světová válka)
- Sociální přestavba (1945 – 1962)
- Sociální expanze (1962 – 1973)
- Stagnace (1973 – 1980)
- Rekonceptualizace WS (1980 – dosud)
- **Post-welfare state**

Typologie welfare state

- mnoho typů welfare state – vliv historické tradice daného státu
- 2 základní typologie welfare state
  - 1. Titmussova typologie**
  - 2. Esping-Andersenova typologie**

Titmussova typologie

- formuloval v roce 1958
- zaměření na
institucionální strukturu

1. residuální
2. pracovně-výkonový
3. institucionální

Esping – Andersenova typologie

- formuloval v roce 1990
- zaměření na různé uspořádání vztahu mezi státem, trhem a rodinou

1. liberální
2. konzervativní
3. sociálně-demokratický

Typ soc. státu dle Titmuse/Andersena	reziduální/ liberální (anglosaský)	prac.výkonový/ konzervativní (korporativní, Bismarckův)	institucionální/ soc.demokratický (strukturální, Skandinávský)
Odpovědnost státu za uspok. potřeb	minimální	optimální	úplná
Rozdělování podle potřeb	marginální	sekundární	primární
Rozsah povinně poskyt. služeb	omezený	extenzivní	úplný
Populace pokrytá povin. poskyt. službami	menšina	většina	všichni
Výše příspěvku	nízká	střední	vysoká
Část národ. důch. poskyt. na služby státu	nízká	střední	vysoká
Zkoumání potřebnosti	primární	sekundární	marginální
Charakter klientů	chudáci	občané	člen společnosti

Krize welfare state

- první diskuze o krizi welfare state v **60. letech**

typy krizí sociálního státu:

- **krize nákladů**
- **krize efektivity**
- **krize legitimacy**

Nové tendence ve vývoji sociální politiky

- privátního sektoru a individuální zodpovědnosti nabývají na významu
- snaha o snížení nákladů na sociální sféru
- široké vnímání SP

Faktory ovlivňující budoucí SP

- 1, dynamičnost nových technologií**
- 2, globalita**
- 3, demografie**

Oblasti sociální politiky

- Sociální zabezpečení
- Rodinná politika
- Bytová politika
- Zdravotní politika
- Politika trhu práce a zaměstnanosti
- Vzdělávací politika

Sociální událost = životní událost, která má sociální – zejména ekonomické dopady a ztěžuje společenské uplatnění jedince.

- **ztráta příjmů**
- **mimořádné velké výdaje**
- **mimořádné zdravotní či sociální omezení**

+ důsledky psychické, sociální a etické nebývají předmětem veřejného zájmu (nejsou-li spojeny s ekonomickými důsledky)

Zásah státu

V rámci zákonných podmínek se sociální ochrana se poskytuje:

- ze zákona
- úředním výkonem
- smluvně

Pomoc v sociálních událostech ze strany státu

- účinná
- včasná
- adresná

Sociální zabezpečení je soubor nástrojů státu i organizací, jejichž prostřednictvím a pomocí se uskutečňuje prevence, zmírňování a odstraňování následků sociálních událostí občanů.

- **v 90. let 20. st. vznikly 3 na sebe navazující systémy**
- **organizováno a garantováno státem**
- **vychází z Listiny základních práv a svobod**
- **ČSSZ, ÚP**
- **možnost delegování některých povinností**

Orgány sociálního zabezpečení

- **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
- **Česká správa sociálního zabezpečení**
- **okresní správy sociálního zabezpečení**
- **Ministerstvo obrany**
- **Ministerstvo vnitra**
- **Ministerstvo spravedlnosti**

Sociální zabezpečení

**Sociální
pojištění**

**Státní sociální
podpora**

Sociální pomoc

systemy se od sebe liší ve 3 aspektech:

- **jakou sociální situaci řeší**
- **jakým způsobem jsou dávky v jednotlivých systémech financovány**
- **jakým způsobem jsou tyto systémy organizovány**

Sociální pojištění

- zabezpečuje jedince při sociálních událostech, proti kterým je pojištěn (nemoc, invalidita, mateřství apod.)
- solidarita mezi všemi pojištěnci
- řeší předvídatelné sociální události = na které se občan může předem připravit
- princip odložené spotřeby

Sociální pojištění

- pojištění ze zákona povinné
- poskytuje náhradu příjmu
- státem garantovaná organizace výběru pojištění i vkladů
- stát poskytuje prostřednictvím ČSSZ

3 složky:

- Důchodové pojištění
- Nemocenské pojištění
- Aktivní politika zaměstnanosti

Státní sociální podpora

- události spojené zejména s péčí o rodinu
- dorovnává a navyšuje příjem především pro rodiny s nezaopatřenými dětmi
- nároková plnění
- hrazeno ze státního rozpočtu
- státem garantována výše a výplata dávek
- poskytuje stát prostřednictvím obcí
- dávky vyplácí ÚP

Druhy dávek SSP

Testované dávky

- Přídavek na dítě
- Příspěvek na bydlení
- porodné

Netestované dávky

- Rodičovský příspěvek
- pohřebné

Životní a existenční minimum

- **životní minimum** je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb
- **existenční minimum** je minimální hranicí peněžních příjmů, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití (nelze použít u nezaopatřeného dítěte, u poživatele starobního důchodu, u osoby invalidní ve třetím stupni a u osoby starší 68 let)

Částky ŽM platné od 1.1.2018

(platné od 1.1.2012)

- Pro jednotlivce 3410
- pro první osobu v domácnosti 3140
- pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem 2830
- pro nezaopatřené dítě ve věku
  - do 6 let 1740
  - 6 až 15 let 2140
  - 15 až 26 let (nezaopatřené) 2450
- Životní minimum je součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti
- Existenční minimum: 2 200 Kč

Dávky SSP - testované

Přídavek na dítě

- Dítě, které žije v rodině, jejíž rozhodný příjem je nižší než 2,7 násobek ŽMR
- Poskytován ve třech stupních podle věku dítěte

Věk nezaopatřeného dítěte	Přídavek na dítě v Kč měsíčně	
	základní výměra do 2017	zvýšená výměra
do 6 let	500	800
6 – 15 let	610	910
15 – 26 let	700	1000

Dávky SSP - testované

Příspěvek na bydlení

- na krytí **nákladů na bydlení** rodinám či jednotlivcům s nízkými příjmy
- nárok má vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě přihlášen k trvalému pobytu
- výše příspěvku se stanoví jako rozdíl mezi **normativními náklady** na bydlení a násobkem rozhodného příjmu a koeficientu 0,30 (v Praze 0,35)

Dávky SSP - testované

Porodné

- náleží ženě, která porodila své první živé dítě
  - osobě, která převzala dítě mladší 1 roku do trvalé péče nahrazující péči rodičů
  - hranice příjmů v rodině, která je v kalendářním čtvrtletí (než se dítě narodilo) nižší **než 2,4násobek ŽM rodiny**
  - výše: 13 000 Kč, při 2 a více dětech 19 500 Kč
- **Děti narozené od 1.1.2015**
    - Příjem rodiny v předcházejícím čtvrtletí je nižší **než 2,7násobek ŽM rodiny**
    - Výše: 13 000 Kč na první dítě, druhé dítě 10 000 Kč

Dávky SSP - netestované

Rodičovský příspěvek

- Rodič pečující celodenně, osobně a řádně o dítě, které je nejmladší v rodině
- Celková výše: 220 000,- Kč (vícerčata: 330 000,- Kč)
- Pružná délka čerpání
- Ruší se horní hranice čerpání – možno vyčerpat rychleji

Otcovská poporodní péče

- Otec dítěte, nebo osoba (muž/žena), která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů
- V období šesti týdnů ode dne narození dítěte (ode dne převzetí do sedmi let věku)
- Výše dávky: 70% DVZ – sedm kalendářních dnů bez přerušení
- Pro volno v zaměstnání využijí otcové rodičovskou dovolenou

Dávky SSP - netestované

Pohřebné

- vypravení pohřbu
- osoba, jež vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte (trvalý pobyt v ČR)
- výše pohřebného je stanovena pevnou částkou 5 000 Kč

Sociální pomoc

- poskytována občanům v hmotné nouzi k uspokojení jejich **základních potřeb** v nezbytném rozsahu
- **vzniká tehdy, kdy není možné realizovat I. či II. pilíř**
  - A) Dávky státní sociální pomoci
  - B) Sociální služby
- životní a existenční minimum je stanoveno v [zákoně č. 110/2006 Sb.](#), o životním a existenčním minimu
- hlavní využití životního a existenčního minima je v [zákoně č. 111/2006 Sb.](#), o pomoci v hmotné nouzi.

Sociální pomoc

- garance životního minima
- poskytují kraje, obce a neziskové organizace, případně jednotlivci
- hrazeno ze státního rozpočtu, rozpočtu krajů, obcí, fyzických i právnických osob, z grantů EU
- forma **peněžitých, věcných dávek a služeb**

Dávky pomoci v hmotné nouzi

- **rozhoduje o nich a vyplácí ÚP**
  - příspěvek na živobytí
  - doplatek na bydlení
  - mimořádná okamžitá pomoc

V hmotné nouzi není osoba která,

- neprojevuje snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním,
- není v pracovním vztahu, nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání,
- je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a bez vážných důvodů odmítla vykonávat krátkodobé zaměstnání,
- nastoupila výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby

Dávky pěstounské péče

(od 1.1.2013 není dávka SSP)

- **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte**
- **Odměna pěstouna**
- **Příspěvek při převzetí dítěte**
- **Příspěvek na zakoupení motorového vozidla**
- **Příspěvek při ukončení pěstounské péče**